

กิเลสขึ้นมากับมือ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงได้ฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้นที่ตรัสรู้เองโดยชอบ สวากสาวกะที่ได้ยินได้ฟัง ได้ยินได้ฟังไง ถ้าได้ยินได้ฟังโดยกิเลสต้นหาความทะยานอยาก ถ้าฟังเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา

ฟังธรรมๆ กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญอีกหนหนึ่ง

ผู้ที่เป็นธรรมๆ เวลาเป็นธรรมขึ้นมา ฟังธรรมๆ แล้วมันสะท้อนใจ ฟังธรรมแล้วน้ำหูน้ำตา มันไหล แต่ถ้าเป็นกิเลสมันฟัง กิเลสมันฟังๆ มันฟังเข้าหูขวาทะลุหูซ้าย ฟังจนชินหูแต่หัวใจมันด้าน หัวใจมันด้าน มันหยาบ มันหนา ถ้ามันด้าน มันหยาบ มันหนา ฟังธรรมๆ นี่หมาบ้า มันกัด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มันเอาไปล้อเล่น มันเอาไปเหยียบย่ำ เอาไปทำลายไป

ฟังธรรมๆ เพราะอะไร เพราะมันสะท้อนใจกิเลสไง มันสะท้อนกิเลส กิเลสมันอยากอยู่สุขอยู่สบายของมัน กิเลสมันต้องการความยิ่งใหญ่ในหัวใจของตนเองไง แล้วเวลาธรรมะของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ดวง จำกัดวงใจ มันดีดมันดัน มันไม่พอใจ ไม่พอใจ มันก็ไม่สนใจใจ

นี่มันเป็นประเพณีของพระพุทธศาสนา เวลาวันศีล วันพระ วันโกน ทำบุญทำกุศล จำศีล ฟังธรรมๆ ผู้ที่มีงานนักขัตฤกษ์ เขานิมนต์ครูบาอาจารย์ไปแสดงธรรมๆ ใจ ถ้าครูบาอาจารย์จะแสดงธรรมที่เป็นธรรมๆ มันแสดงธรรมขึ้นมามันสะเทือน ๓ โลกธาตุ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด โลกธาตุหวั่นไหว เวลาตรัสรู้ธรรม โลกธาตุหวั่นไหว แสดงอัมมจักขุ ใจ ปลงอายุสังขารใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน โลกธาตุหวั่นไหวนะ เทวดา อินทร์ พรหมเคঁร่าเหงาหงอยหมดเลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาแสดงธรรมขึ้นมา เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไป แสดงอัมมจักขุ เทวดา ได้ยินได้ฟังขึ้นมา มันมหัศจรรย์ๆ

มหัศจรรย์ เพราะอะไร

เพราะเทวดา อินทร์ พรหมเขาก็รู้ของเขา เขาก็หาทางออกของเขา แต่เขาหาทางออกของเขาไม่ได้ใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา โลกธาตุหวั่นไหวใจ เทวดา อินทร์ พรหมขึ้นชมบูชา เวลาฟังธรรมๆ ขึ้นมา มันสะเทือน ๓ โลกธาตุ มันเป็นประโยชน์กับธรรมะใจ

ถ้าเป็นกิเลสๆ มันขัดมันแย้ง มันวุ่นมันวาย ทำไมมันวุ่นวายขนาดนี้ใจ แต่ถ้ามันจะไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก อันนี้ราบรื่น ราบรื่นพอดี แล้วไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาใจ

ฉะนั้น ฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งใดที่ได้ยินได้ฟังแล้วมันเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เราเก็บเอาไว้ก่อน ถ้าเก็บไว้ก่อนขึ้นมาแล้ว ถ้ามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาใจ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนาร่วมโพธิ์ร่วมไทร ทำให้สังคมร่วมเย็น เป็นสุขด้วยการเสียสละ ด้วยการให้อภัยต่อกัน ด้วยการสร้างสมบุญญานิการ

การว่าสร้างสมบุญญานการ พระโพธิสัตว์ๆ ทำคุณงามความดีๆ เพื่อสังคมเพื่อโลกให้เขาร่วมเย็นเป็นสุขไ้

เวลาคนที่กิเลสมันยิ่งใหญ เห็นไหม เราจะต้องให้ชาวพุทธ ให้มนุษย์ทั้งหมดเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด แล้วเราจะเป็นพระอรหันต์องค์สุดท้าย นี่เวลาเขาคิดของเขา

พระโพธิสัตว์ที่เป็นผู้บุกเบิก เป็นผู้ที่สร้างคุณงามความดี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วไ้ “เราवासนาน้อยอายุแค่ ๘๐ ปี ๔ อสงไขย”

คนที่ ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เขายิ่งใหญ่มหัศจรรย์ยิ่งกว่านี้มากมายนัก แล้วยิ่งใหญ่มหัศจรรย์กว่านี้มากมายเพราะเขาได้สร้างคุณงามความดีของเขา มา เกิดแต่ละภพแต่ละชาติไ้ เวลาพระโพธิสัตว์ๆ ๑๐ ชาติสุดท้ายเขามหัศจรรย์อยู่แล้ว แล้วก่อนหน้านั้นละ

เพราะเขาสร้างอย่างนั้นมา มันเป็นจิตเป็นนิสัย มันเป็นเรื่องธรรมดา ธรรมดาของหัวใจแบบนั้น มีสัจจะมีความจริงไ้ เวลาที่ไหนเป็นธรรมๆ มันรื่นเริง มันอาจหาญ มันมีความสุข มีความอบอุ่นในหัวใจ ถ้าที่ไหนมันเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันขัดมันแย้ง มันทำลายกัน มันเศร้าหมอง มันไม่อยากอยู่ในสังคมแบบนั้น

ถ้ามันไม่อยู่ในสังคมแบบนั้นนะ หลีกเร้น หลีกเร้นของเราเพื่อความสงบระงับของเรา นี่เพื่อความสงบระงับของเรา ถ้าจิตใจเป็นธรรม

กิเลสมันปั่นแต่ง มันปั่นมากับไม้กับมือมาเลยไ้ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ กิเลสมันปั่นมากับมือ เวลากิเลสมันปั่นมากับมือละ อวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้ มันปั่นมากับมือ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

เวลาเกิดไ้ พระโพธิสัตว์ๆ เพราะเกิดมา แต่เกิดมาด้วยความปรารถนาดี เกิดมาด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ด้วยการกระทำที่ดีงามไ้ ดีงามขึ้นมาเพื่ออะไร

พระโพธิสัตว์ๆ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดยังไม่พยากรณ์ว่า ในอนาคตกาล พระโพธิสัตว์นี้จะได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีชื่ออย่างนี้ มีพระนามอย่างนี้ นั่นจะกลับไม่ได้ ต้องไปข้างหน้าอีกยาวไกล

แต่ถ้าพระโพธิสัตว์ที่สร้างคุณงามความดีของท่านมา เวลาถึงที่สุด กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งๆ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเล่าให้ฟังว่าหลวงปู่มันท่านก็ปรารภว่าเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน ว่าปรารภว่าเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน ก็ปรารภว่าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปในอนาคตกาล แต่ถึงเวลาแล้วท่านประพฤติปฏิบัติของท่านไปไง ด้วยสติด้วยปัญญาของท่าน ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยผลบุญ ผลของวิญญูะ ผลบุญกุศลไ

กึ่งกลางพระพุทธ ศาสนาศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ในพระไตรปิฎก พอถึงกลางพระพุทธศาสนาศาสนาเจริญอีกหนหนึ่งไ ผู้มีบุญมีกุศลมาเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะไ เวลาเกิดมาแล้วไ

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าปฏิบัติของเรา ถ้าเป็นพระโพธิสัตว์ก็ต้องทำคุณงามความดีต่อเนื่องไป กึ่งกลางพระพุทธศาสนาเจริญอีกหนหนึ่งไ เกิดมาแล้วมาท่ามกลางพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้แล้ว มันเป็นแนวทางไ มันเป็นหนทาง

ถ้าจิตใจของท่านที่เป็นธรรมๆ ฟังธรรมแล้วมันชื่นใจ มันเบิกบาน นี่เบิกบาน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเราขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เราก็จะเป็นพระอรหันต์ในชาติปัจจุบันนี้

แต่ถ้าเรายังสร้างสมบุญญาธิการต่อเนื่องตลอดไป เราจะเป็นพระโพธิสัตว์ในอนาคตกาล แล้วเราจะไได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่จะเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะไปอีกผลของวิญญูะๆ ไ

ผู้ที่มีอำนาจวาสนา เขามีสติมีปัญญาของเขาไง หลวงปู่มั่นท่านลาความเป็นพระโพธิสัตว์ของท่าน แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของท่านตามความจริงของท่านขึ้นมา เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ความชำระล้างกิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจของท่านไป

นี่ไง กิเลสมันปั่นมันแต่งของมันมา เวลามันปั่นมากับมือ ปั่นมากับด้วยความไม่รู้ ความอวิชชาครอบงำในมาร ในพญามารที่ครอบงำหัวใจที่มันพาลากให้มันทุกข์มันยาก เห็นไหม เวลาเกิดมาเป็นหลวงปู่มั่นแล้ว เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มาปั่นมาแต่ง มาปรับมาปรุงขึ้นมา จนถึงที่สุด ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราถึงได้ยินได้ฟังสิ่งที่ว่ามันสะเทือนใจๆ

แต่ถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ทางวิชาการ ทางโลกเขา เขาก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีใครมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน เราก็ศึกษาค้นคว้าของเราไป มันมีตำรับตำรา มีทางวิชาการ

ถ้ามีคนมีอำนาจวาสนา ศึกษาของเรา ถ้ามันติดขัดขัดข้องอย่างใดก็มีครูมีอาจารย์คอยแก้คอยไขของเราขึ้นมาให้ทำความเข้าใจทำความเข้าใจของเราให้มีความรู้ ถ้ามีความรู้สอบแล้วได้ทางวิชาการก็สำเร็จการศึกษา สำเร็จการศึกษา

ภาคปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติศึกษาแล้วเข้าใจ ชาบซึ่งๆ ชาบซึ่งเหมือนกับเป็นเรื่องของโลกไป

สิ่งทีว่าเป็นเรื่องโลกๆ โลกียปัญญา ปัญญาของโลก ปัญญาของเรา ปัญญาศึกษาพระพุทธศาสนา แต่ปัญญาของโลกไป แล้วถ้ามีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ในสมัยพุทธกาลมีมากมายมหาศาล ผู้ที่มาศึกษาค้นคว้าในพระพุทธศาสนา ในพระไตรปิฎกไป สร้างคุณงามความดีขึ้นมาแล้ว แต่คนเชิดชูบูชาแล้วล้มตัว หลงตัวไป กล่าวตู่พุทธพจน์ เอาความเห็นของตนบวกเข้าไป เวลาตายไปตกนรกอเวจี เป็นชั้นๆ ขึ้นมาจนมาเป็นปลาทองคำ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำรงพระชนม์ชีพอยู่ เวลาลูกศิษย์ลูกหาถ้ามีอำนาจวาสนาใจ “ไปฐิละโบลานเปล่ามาแล้วหรือ ไปฐิละโบลานเปล่าไปแล้วหรือ”

ทั้งๆ ที่สังคมก็ย่องย่องสรรเสริญ ทั้งๆ ที่มีคนล้อมหน้าล้อมหลัง ลูกศิษย์ลูกหามากมาย มหาศาล เพราะอะไร เพราะมีไฉน พุดสิ่งใดแล้วมันมีความเข้าใจทั้งสิ้นใจ

แต่ถ้ามันเป็นความจริง นี่ภาคปริยัติ มันเข้าใจ นี่เรื่องโลกๆ เรื่องทางโลกมีความเห็นได้ไง อันนั้นเป็นความดี อันนั้นเป็นความชั่ว สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ สิ่งใดแล้วจิตใจมันมีศีลมีธรรมขึ้นมา จะมีความสุขสงบร่มเย็นในครอบครัว ในสังคม มันก็รู้มันก็เห็นใจ รู้เห็นอย่างนั้น เป็นคนดีๆ คนดีคนหนึ่งใจ

นี่ใจ เวลากิเลสมันปั่นมันแต่งของมันมา มันปั่นของมันมาแล้วมันทำมากับมือ แล้วถ้าทำคุณงามความดีมากน้อยขนาดไหนก็อยู่ในอำนาจของกิเลส เห็นไหม กิเลสมันปั่นของมันมาแล้วเวลามันดับมันแต่งขึ้นมา ถ้าดับแต่งโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันก็ดับคมปัญญา ปัญญามีมากน้อยขนาดไหนใจ มันก็เอาปัญญานั้นมาตีมาแทงหัวใจของตนใจ มันก็มีความทุกข์ความยากอยู่อย่างนั้นนะ นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีรชชาติเป็นอย่างนี้หรือ

เวลาคนที่มีความอำนาจวาสนาใจ พังธรรมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วใจ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติ สติมันก็เป็นสติ สมาธิก็เป็นสมาธิ ปัญญาก็เป็นปัญญา หิริโอตตปปะ ความเกรงกลัว ความละอายต่อบาปใจ แล้วถ้ามันมีอำนาจวาสนาของมัน มันฝึกมันหัดของมัน มันจะปั่นมันจะแต่งของมัน มันปั่นมันแต่งขึ้นมาด้วยสติด้วยปัญญาของตนใจ

ถ้ามันปั่นมันแต่งด้วยสติด้วยปัญญาของตน เวลาทำให้มันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา เวลาจิตมันจะทำความสงบของใจของเราได้มากน้อยขนาดไหน เราลงทุนลงแรงขนาดไหน ลงทุนลงแรงไปแล้วมันจับพลัดจับผลูอยู่อย่างนั้นแหละ มันจะสงบได้หรือมันสงบไม่ได้ สงบแล้วมันจะเป็นจริงเป็นจังเข้ามาหรือไม่ใจ

เวลาถ้ามันเป็นธรรมมันแต่ง เวลาครูบาอาจารย์ของเราใจ หลวงปู่มัน หลวงปู่มันนี่แหละ เวลาท่านบวชท่านเรียนของท่านแล้ว ท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่านขึ้นมา ปุณฺณ กัลยาณชน

ครูบาอาจารย์ที่ท่านฝึกหัดปฏิบัติมาแล้ว ปุณฺณคนหนา การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเกิดมาเป็นปุณฺณ ปุณฺณ กัลยาณชน กัลยาณชน ในใจดวงใดฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังของมันขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบระงับแล้ว ถ้ามันนุ่มไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ๆ ใจ

ถ้ามันไม่เป็นความจริง เวลามันทำความสงบของใจเข้ามา ถ้ามีการฝึกหัดปฏิบัติแล้ว ถ้ามันไปเห็นนิมิต มันไปรู้ไปเห็นต่าง ๆ มันเห็นสติปัฏฐาน ๔ โดยกิเลสค้นหาความทะยานอยากในเวลานี้เวลากิเลสมันปั่นมันแต่งของมัน เห็นไหม

เวลามันจะปั่นมันแต่ง มันลบล้างมันคม คมกล้า คมกล้าขึ้นมาแล้วมันก็ทิ่มมันก็ตำ ทิ่มตำหัวใจของตนเอง ทิ่มตำหัวใจของตนเอง ถ้าไม่มีครูมีอาจารย์คอยคุ้มครองดูแลใจ

เวลาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่านรับลูกศิษย์ลูกหาไว้ ท่านจะดูปฏิภาณ ท่านจะดูสัจจะดูความจริงว่ามีอำนาจวาสนาบ้างหรือไม่ ถ้ามีอำนาจวาสนานะ ท่านให้กรรมฐานไป ให้กรรมฐานแล้วฝึกหัดปฏิบัติ ให้ไปอยู่ในตำแหน่งในสถานที่ต่าง ๆ ในป่าในเขา ให้ไปอยู่กับเสือ อยู่กับสัตว์ดุร้าย ให้ไปอยู่ในที่สงัดที่วิเวก ให้สิ่งที่ว่าสถานที่แรง ๆ ให้สิ่งนั้นนะเป็นผู้ที่ควบคุมดูแล

ถ้าควบคุมดูแลขึ้นมาะ สิ่งทีคนที่มีบุญมีกุศลได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติ พอปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่ว่าสิ่งนี้จะทำให้เสียให้หาย ให้ถึงกับเสียชีวิตไป มันเป็นไปได้ยาก แต่ถ้ากิเลสมันปั่นมันแต่ง มันกลัวของมัน มันพลิกมันแพลงขึ้นไป ใจมันไม่ยอมไปสู่สภาพแบบนั้น ใจมันไม่ยอมให้ใครมีอำนาจเหนือมันไป

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มันท่านบังคับให้ไปอยู่ที่นั่น อยู่ทีนั้นเพื่ออะไร เพื่อคอยคัดคอยเลือกว่ามันเป็นจริงเป็นจังของมันขึ้นมาหรือไม่ ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังของมันขึ้นมา ในสถานที่ที่

กลัวขนาดไหน ในสถานที่ที่มันทุกข์มันยากขนาดไหน แต่เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ถ้าจิตใจมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันเห็นเป็นสิ่งที่น่ารื่นเริง

ถ้ากิเลสมันปั่นมันแต่ง มันทำให้เหลวให้ไหล ให้เรายอมจำนนอยู่กับมัน แล้วมันจะปั่นจะแต่ง จะลั้บให้แหลมให้คม แล้วลั้บให้แหลมให้คมแล้วมันก็ทิ่มมันก็ตำ มันทิ่มตำคุณงามความดีที่จะเกิดขึ้นจากใจดวงนี้ ใจดวงนี้มันควรจะมีคุณงามความดี มันควรจะมีความจริงขึ้นมาในหัวใจของตนเองบ้าง ถ้ามันขึ้นมาในหัวใจของตนเองบ้าง เห็นไหม

คนที่เกิดมา พระโพธิสัตว์ๆ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มนุษย์เกิดขึ้นมา ถ้ามีบุญมีกุศลของมัน ถ้ามันมีอำนาจวาสนาของมันอยู่บ้าง มันจะมีความชุกคิด มันจะมีความสำนึก มันจะมีสติมีปัญญาเข้ามาไตร่ตรองว่า ที่เราการกระทำอย่างนี้มันเป็นจริงเป็นจังมากน้อยขนาดไหน ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังมากน้อยขนาดไหน เห็นไหม

เวลาศาสนาจะเจริญ มีธรรมทูต ธรรมทูตที่ไปเผยแผ่ธรรมๆ ไง เวลาผู้ที่เขามีการศึกษาของเขา เขาศึกษาของเขานะ ศึกษาแล้วเขาจะมาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เขาไม่เชื่อๆ เป็นสมาธิแล้วก็ให้มันเสื่อมไปสิ สมาธิมันเป็นสมาธิจริงๆ หรือ สมาธิมันเป็นอย่างนี้หรือ นี่ไง เรามีสติมีปัญญา เรามีความรู้ เรามีการศึกษา ถ้ามันไม่มีการพิสูจน์ ไม่มีการตรวจสอบ เราจะเชื่อได้อย่างไร

นี่ไง ถ้าเขามีทิวฐิมานะของเขาอย่างนั้น

เขาจะมีขำนาญในวสี ทำงานให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมามากน้อยขนาดไหน ถ้ามันจะมีอำนาจวาสนา จะพิสูจน์ตรวจสอบ ตรวจสอบของตนไ้ ตรวจสอบ ถ้าไม่มีวาสนามันตรวจสอบไม่ได้ ที่มันจะตรวจสอบๆ กิเลสมันก็พลิก พลิกขึ้นมา แล้วมันก็ลั้บให้ตัวมันเองคมกล้า ให้มันเป็นศัสตราวุธ แล้วมันก็ทิ่มตำๆ เพราะอะไร

เพราะเวลาพิสูจน์ตรวจสอบ ปล่อยให้มันเสื่อมไป ปล่อยให้พิสูจน์กลับมา ให้มันเป็นปุถุชน ให้มันเป็นคนหนา ให้มันเป็นการพิสูจน์ว่ามันจะเป็นข้อเท็จจริงอย่างไร

เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมมันต้องมีวาสนาขึ้นมาเพื่อตรวจสอบ แต่ถ้าไม่มีวาสนา ถ้าปล่อยปละละเลยหรือปล่อยวางเพื่อจะให้มันเป็นจริงเป็นจัง เป็นจริงเป็นจัง ใ้ที่มันศึกษาทางวิชาการมา ใ้มันมันเป็นภาคทฤษฎี มันเป็นทางวิชาการ แล้วตรวจสอบๆ ใ้มันเป็นอย่างนั้น มันถึงจะว่าเป็นวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องชอบธรรม

แล้วถ้าเป็นสมาธิๆ ละ สมาธิเป็นอย่างไร จิตสงบแล้วมันเป็นอย่างไร แล้วถ้าจิตไม่สงบที่มันใช้ปัญญาๆ ปัญญาอย่างนี้มันปัญญาอะไร ปัญญาอย่างนี้เราก็เคยคิด ปัญญาอย่างนี้มันก็มีแล้วปัญญาอย่างนี้ในทางคันถธุระเขามีการศึกษากัน มีมหาวิทยาลัย มีวิทยาเขต เวลาจบการศึกษามาแล้ว จบการศึกษามาแล้วนะ ไม่รู้จักตัวเอง ถ้ารู้จักตัวเอง จะทำให้ตัวเองทู่ซี้ล จะทำให้ตัวเอง เห็นใหม่

เสขิยวัตรๆ เราเป็นพระกรรมฐาน เราเป็นพระป่า เสขิยวัตร ทุกกฎๆ แล้วเรามีการศึกษาจนจบมาแล้ว แล้วทำไมเขาทำตัวกันอย่างนั้นละ อันนั้นมันคืออะไรละ นี่ถ้ามีการศึกษาไง ศึกษามาแล้วทำไมมันไม่เข้าถึงหัวใจเลยหรือ

เราเป็นพระกรรมฐาน เราเป็นพระปฏิบัตินะ เรามีครูมีอาจารย์ ถ้ามีครูมีอาจารย์ ข้อวัตรปฏิบัติจะเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ถ้าใจมันเป็นธรรมๆ กิเลสมันปั่นมันแต่งของมัน มันพลิกมันแปลงของมัน มันทิ่มมันตำของมัน แล้วมันทิ่มตำอยู่อย่างนั้นนะ แล้วมันเป็นจริงเป็นจังของมันหรือไม่

แต่ถ้าเรามีวาสนาของเราไง เกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่ดีที่เสรีภาพความเป็นมนุษย์นะ เราจะคิดอะไรก็ได้ เราจะทำอะไรก็ได้ แล้วเราจะคิดอะไรก็ได้ เราจะทำอะไรก็ได้ แล้วผลของมันละ ผลของมันคือเหลวไหล ผลของมันคือไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน แล้วจับต้องไม่ได้ แล้วพิสูจน์อะไรไม่ได้

แต่กิเลสมันปั่นตั้งแต่ มันปั่นมากับมือ เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แต่เรามีอำนาจวาสนาของเราไง ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเราละ เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา คนเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ไม่ได้บวช ไม่ได้เรียน เหยียบแผ่นดินผิ

ถ้าเหยียบแผ่นดินให้ถูก เห็นไหม เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเราจะบวชพระๆ มาบวชแล้ว เวลาอุปัชฌาย์ให้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ให้กรรมฐาน ๕ มาอยู่แล้ว แล้วให้กรรมฐาน ๕ มาอยู่แล้ว ให้อยู่รุกขมูล ให้พิสูจน์ให้ตรวจสอบไป ให้พิสูจน์ว่าเรามีวาสนาหรือไม่มีวาสนาไป ถ้ามันมีวาสนาขึ้นมานะ อืม!

เพราะการเกิด ทางวิชาการ เราแค่คิด การอยู่ในครรภ์ ๙ เดือน เกิดมาช่วยตัวเองไม่ได้ พ่อแม่ไม่ป้อน ไม่เลี้ยงมา ไม่มีชีวิตรอดมาได้ แล้วเวลาชีวิตรอดมาได้ รอดมาได้เพราะอะไร กิเลสมันปั่น มันปั่นมากับมือ มันปั่นมากับมือ

เพราะแม่ แม่ก็รักลูกโดยสัญชาตญาณ ลูก ลูกเกิดมาโดยผลของวิภวภูฏะไง ด้วยผลบุญผลกรรมไง ได้เกิดเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกต่อกันไง พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกเพราะพ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา นี่คือธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกๆ มาบวชเป็นพระๆ ไง เรามีศากยบุตรไง เรามีศาสดาเป็นพ่อ มีธรรมเป็นแม่ แล้วเวลาบวชเป็นพระๆ แล้วไง ศากยบุตรพุทธชินโรส เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้กับบริษัท ๔

บริษัท ๔ เห็นไหม เวลาพ่อแม่ ลูกมาบวชเป็นพระ พ่อแม่ยังยกมือไหว้ พ่อแม่ยังกราบไหว้ เพราะพ่อแม่ก็นับถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเกิดมาเรามีพ่อแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของเรา ถ้าเรามีสติปัญญา

แต่ถ้ากิเลสมันปั่นมา มันปั่นมาแล้วมันลบล้างให้แหลมให้คม แล้วมันทำลายไป มันทำให้พ่อแม่เจ็บช้ำน้ำใจ มันทำให้พ่อแม่มีความเจ็บปวด แต่ถ้ามันเป็นบุญเป็นกุศลนะ เราทำตัวเราให้ดี

แล้วมีอำนาจวาสนาบวชเป็นพระๆ เป็นศากยบุตรพุทธิโนรส เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติของเรา เรามีสติมีปัญญาของเรา พุทโธๆ อานาปานสติไ้

เวลาจิตสงบเข้ามา เห็นไหม เราบวชเป็นพระๆ ศากยบุตรพุทธิโนรส โดยชาติ โดยโลก เพราะบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา พ่อก็เป็นอุบาสก แม่ก็อุบาสิกา เวลาบวชเรียนแล้วเป็นศากยบุตรไ้ เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พ่อแม่ก็ยังกราบยังไหว้ แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา พุทธะ พระพุทธเจ้า พุทโธ จิตเรามหัศจรรย์

กิเลสมันปั่นมา กิเลสมันปั่น มันปั่นมากับมือเลย มาเกิดเป็นมนุษย์ ผลของวิภูฏะ เวลาบวชเป็นพระสมมุติสงฆ์ๆ ศากยบุตรพุทธิโนรส ถ้าเป็นสมมุติสงฆ์ๆ มันเป็นสมมุติไ้ คันถุระๆ ไ้ เวลาบวชพระมาแล้วมีการปกครอง มีการคุ้มครองดูแลไ้ เวลาอุปัชฌาย์ตายไป พระเหลวไหลเลย หาที่พึ่งไม่ได้

ฉะนั้น ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงว่า ต้องถือนิสัยอุปัชฌาย์ เวลาอุปัชฌาย์เสียชีวิตไป ให้ถือนิสัยอาจารย์ อาจารย์ที่ให้นิสัย ให้ฝึกหัดปฏิบัติไ้

เวลาฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าเราทำฝึกหัดปฏิบัติตามความเป็นจริงเข้ามาตามธรรมและตามวินัย ถ้าเป็นวินัยลับ เวลาธรรมวินัยมันตบมันแต่งหัวใจให้งามขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบ จิตมันสงบมันสงบอย่างไร แล้วสงบแล้วเวลามันเสื่อม เสื่อมอย่างไร สัมมาสมาธิมันจะคงที่ตายตัวตลอดไปได้อย่างไร

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ไ้ แน่นอน การศึกษามากน้อยขนาดไหนมันก็ลืม การศึกษามาแล้ว เวลามันเสื่อมสภาพไปก็ทบทวนๆ ของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แล้วศึกษามาแล้วควบคุมตัวเองได้หรือไม่ไ้

แต่ถ้าฝึกหัดปฏิบัตินะ มีสติหรือไม่ ถ้ามีสติขึ้นมา มีคำบริกรรมของเรา เราจะตบเราจะแต่งหัวใจของเราให้ตั้งสมาธิขึ้นมา ถ้าเราจะตบจะแต่งหัวใจให้ตั้งสมาธิขึ้นมา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป

เวลาเกิดเป็นมนุษย์นี่ ชื่อ นาย ก. นาย ข. นาย ง. เวลาบวชเป็นพระ เป็นพระ ก. พระ ข. พระ ง. สมมุติสงฆ์ ทั้งสิ้นนี่ เวลาหายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โก จากศากยบุตรนี่ เราจะ มีพุทโร ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานขึ้นมา ธรรมะจะตบจะแต่งแล้ว

จากกิเลสมันตบมันแต่งขึ้นมา กิเลสมันพาทุกข์พ่ายากตลอดมา เวลาฝึกหัดปฏิบัติ สิ่งที่มันลุ่มลูกคลุกคลานอยู่นี้เพราะกิเลสมันกีดมันขวางทั้งนั้น แต่กิเลสมันกีดมันขวาง กิเลสมันพลิกมันแพลงขึ้นมา มันทิ่มมันตำจนลุ่มเหลวไปอยู่อย่างนั้น แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ติงาม ครูบาอาจารย์จะคุมครองดูแลให้ปฏิบัติต่อเนื่องกันไป

ในปฏิปทาธุดงค์กรรมฐาน ให้พุทโธๆ ทั้งวันทั้งคืนนี่ ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมง เวลาฝึกหัดปฏิบัติ เราพยายามหลีกเลี่ยงพยายามเร้นขึ้นมา ให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจของตนไป

ทุกวินาที ทุกคำบริกรรม ทุกลมหายใจเข้าออกนี่ เอาจริงเอาจังกับมันจนกว่ามันจะอยู่ในน้ำมือของเรา จิตนี้มันจะอยู่ในน้ำมือของเราเพราะเราคุมครองดูแลอยู่ในข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ศากยบุตรพุทธชินโรสมันจริงๆ

เวลาหลวงตาพระมหาบัวสืงกิเลส กราบแล้วกราบเล่าๆ มันมหัศจรรย์ๆ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมันมีอย่างนี้บ้างไหม

เหลวไหล นี่กิเลสมันปั่นมากับมือ ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ไม่ต้องปฏิบัติสิ่งใด มันมีของมันอยู่แล้ว เพียงแต่บวชมาแล้วทำตัวให้ตั้งสมาธิ นั่นละบรรลุมรรค

นี่เวลากิเลสมันขึ้นมากับมือเป็นอย่างนั้นนะ แล้วเวลาจะมาฝึกมาหัดมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพื่อชำระล้างกิเลส เพื่อให้เท่าทัน เท่ากันกิเลส กิเลสสงบตัวลง ถ้ากิเลสมันสงบตัวลง จะเกิดให้ความสงบสุขในใจ ถ้าใจมันสงบสุข ถ้ามีวสาสนานะ ศีล สมาธิ ปัญญา

ปัญญามันเกิดที่ไหน

สุดมยปัญญา ศึกษาค้นคว้า จินตมยปัญญา จินตนาการของมันไป ภาวนามยปัญญามันต้องจิตสงบระงับแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา

มันเป็นภาวนามยปัญญาเท่านั้นๆ ที่จะตามรู้ตามเห็นร่องรอยของกิเลสต้นหาความทะยานอยาก แล้วถ้ามันรู้มันเห็นของมัน ใครทำ ใครทำๆ

ก็เราทำ เพราะถ้าเราไม่ทำจิตตภาวนาๆ ถ้ายังหาจิตของตนไม่ได้ ยังทำความสงบของใจไม่เป็นสัมมาสมาธิ มันไม่เป็นสมาธิ นี่มันเป็นผลงาน กิเลสมันขึ้นมากับมือ แล้วมันก็มาตบมาแต่งของมันต่อเนื่องไป

กิเลสมันขึ้นมากับมือ แต่เรามีวสาสนา พระโพธิสัตว์ๆ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเพื่อสร้างคุณงามความดี นี่เราเกิดมา กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เพราะมีบุญกุศลของเรามา ถ้าไม่มีบุญกุศลของเรามา เราจะได้ไม่ได้มาเกิดเป็นเรามา นั่งกันอยู่

แล้วเวลาเกิดเป็นเราแล้ว เราจะมาทุกข์ยาก เราจะมาคอยตก เราจะไม่พอใจความเกิดนี้ มันเป็นอดีตไปแล้ว ปัจจุบันนี้ๆ มันไม่มีอะไรเหนือยิ่งใหญ่ไปกว่าปัจจุบันนี้

แต่เพราะมาคอยตกคอยระทดระทวย แล้วคิดถึงอยากได้ อยากดี อยากเป็น คิดไปนะสมบัติบ้า ไก่บ้า จะคิดจะตบจะแต่งอย่างไรมันไม่มีผล ผลของมันคือปัจจุบันนี้ แต่ที่ตกอยู่ได้ อำนาจเพราะกิเลสมันขึ้นมากับมือ แล้วมันครอบครองอยู่ในจิต

หลวงปู่มั่นบอก กิเลสมันอยู่ที่จิต จิตมันอยู่ในจิตได้สำนึกของสิ่งมีชีวิตทั้งนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนธรรมชาติในหัวใจของเราไม่ได้อีกเลย” นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเฝ้ามารๆ

แต่ถ้ากิเลสขึ้นมากับมือ อะไรไปเยี่ยมมัน มันขึ้นมากับมือ จิตติด กิเลสอยู่ที่นั่นนะ มันขึ้นมากับมือ แล้วเราก็ก่อกำเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาभवเป็นพระๆ ว่าจะจะเป็นพระประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็ปฏิบัติตามกิเลสที่มันขึ้นมากับมือไป แล้วมันก็มาตบมาแต่งของมันตามความพอใจของมัน

เอ็งไม่ฝันมันบ้างเลยหรือวะ ถ้าเอ็งฝันมันบ้าง เอ็งฝันกิเลส

ฝันมันสิ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดนั้นแหละ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดนั้นละกิเลสมันขึ้นมากับมือ แล้วมันก็มาตบมาแต่ง มาออกมาย้อน มาพลิกมาแปลง ทำให้มันคมมันกล้า ทำให้มันทำลายตนเอง พาลชนก็เกิดมาจากความคิดทั้งนั้นแหละ เวลาพวกเป็นพวกพาล

อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญฺจ เสวนา เราจะไม่คบคนพาล จะคบบัณฑิต บัณฑิตๆ ธรรมและวินัยเป็นบัณฑิต

บัณฑิต เห็นไหม ในกึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง วัดทั่วประเทศไทย พระไตรปิฎกมีทุกวัด แล้วศึกษาค้นคว้าบ้างไหม สิ่งที่ธรรมและวินัยก็ซังเอาไว้ในตู้ นั่นแหละ แล้ววชมาแล้วก็จะเอาแต่ความพอใจของตน เอาตามความพอใจของตน

ดูพระไตรปิฎก ธรรมวินัยเป็นศาสนานะ ถ้าไม่มีครูมีอาจารย์ เขาก็เทียบเปิดดูพระไตรปิฎก เทียบเคียงในพระไตรปิฎก แต่ด้วยวุฒิภาวะไง วุฒิภาวะ ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหนือวัฏฏะ เหนือโลก เหนือโลกเหนือสงสารสังสารวัฏ แล้วเราอยู่ในสังสารวัฏ เราอยู่ในได้โลก เราอยู่ในอำนาจของพญามาร มารมันก็ขึ้นมากับมือของมันอยู่แล้ว แล้วมันก็มาพลิกมาพลิ้ว มาตบมาแต่งของมันต่อไป

แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาไว้กราบ ไว้ไหว้ ไว้บูชาไว้เคารพ เคารพบูชา ใครก็เคารพ หลวงปู่ฉันท์ก็เคารพ ครูบาอาจารย์ทุกองค์เคารพทั้งนั้นนะ แล้วเคารพๆ เคารพไว้บนศีรษะ เคารพไว้เทิดไว้บนศีรษะไง กับเคารพไว้เป็นสินค้า เคารพไว้เป็นความรู้ นี่ถ้ากิเลสมันปั่นมากับมือ

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเราไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ ๕,๐๐๐ ปี ศึกษาค้นคว้ามา เราศึกษาทางประวัติศาสตร์ ก่อนหน้านั้นมันเป็นภาษามคธหมด อ่านก็ไม่รู้ ทำอะไรก็ไม่ได้ ต้องศึกษาภาษาบาลี แต่ด้วยสังคมที่เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา แปรเป็นภาษาไทย แล้วพิมพ์เป็นภาษาไทย แล้วเราก็ศึกษาธรรมวินัยในภาคภาษาไทย แต่ขนาดภาคภาษาไทย ศึกษาเรายังงงเลย มันแปลว่าอะไร มันมีความหมายอย่างไร

แล้วเวลาปฏิบัติไป เออ! พอใจมันเป็นแล้วนะ มาศึกษาค้นคว้า เออ! มันจริงๆ

จริงๆ อย่างไร

จริงๆ ว่า หลวงตาพระมหาบัวท่านศึกษาค้นคว้ามาจนเป็นมหา เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาไปหาหลวงปู่ฉันท์ หลวงปู่ฉันท์เวลาท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านก็ล้มลุกคลุกคลานมาอย่างนี้ เพราะคนที่ปฏิบัติก็ปลุกชนคนหนาทั้งนั้น ปลุกชนคนหนา กิเลสมันปั่นมาทั้งนั้นนะ แต่มันปั่นมา แต่เป็นพระโพธิสัตว์มีอำนาจวาสนาขึ้นมาแล้วยังมีสัจจะมีความจริง มีศรัทธา มีความมั่นคงที่จะศึกษาค้นคว้า เวลาศึกษาค้นคว้าขึ้นมา เห็นไหม ท่านได้บุกบัน ท่านได้ฝึกหัดปฏิบัติในข้อเท็จจริงของท่าน

บุคคล ๔ คู่ นะ จากปลุกชนเป็นกัลยาณชนนั้นก็ทุกข์ยากเจียนตาย เจียนตายเพราะว่าเวลาครูบาอาจารย์พูดไป การปฏิบัติยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น

คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น จับต้นชนปลายไม่ได้เลย เวลาจะทำความสงบของใจบ้างก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นนะ เวลาทำได้บ้าง ได้บ้าง รักษาไม่ได้มันก็เสื่อม ถ้าทำได้บ้าง จาก

บุุคคลนี้เป็นกัลยาณชน ยกขึ้นสู่บุคคลคู่ที่ ๑ โสดาปัตติมรรค จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน คู่ที่ ๑

ลุ่มลูกคลูกหลาน ปฏิบัติเริ่มต้นยาก ยากเจียนตายเพราะกิเลสมันสู้โดยเต็มกำลังของมัน สู้เกินกำลังด้วย มันไปลากลูกเต้าหลานเหลนมาทั้งนั้นเลย มันไม่ปล่อยให้ใครพ้นจากน้ำมือของมันเด็ดขาด เพราะอะไร

เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม กิเลสก็เป็นนามธรรม แล้วอยู่คู่กันมาตั้งแต่ไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วอยู่ดีๆ มันจะมาสั้นไปโดยกิเลสมันนอนหงายท้องให้เราเหยียหยันมัน มันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้เพราะแก่นของกิเลสใจ

ฉะนั้น กว่าจะผ่านคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ เวลาผ่านคู่ที่ ๔ ก็ลุ่มลูกคลูกหลานอยู่อย่างนั้นนะ เพราะมันถึงที่สุดแล้ว จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

แล้วข้ามอย่างไร แล้วมันผ่องใสอย่างไร แล้วผ่องใสมันจะมีตัวตนอย่างไร แล้วผ่องใสมันจะพิจารณากันอย่างไร

ขั้นเริ่มต้นเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ทุกข์ที่ยากมาก แล้วขั้นสุดท้ายก็เป็นทีประพฤติปฏิบัติที่ลุ่มลูกคลูกหลาน มันต้องมีครูมีอาจารย์คอยคุ้มครองดูแลใจ

ฉะนั้น หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ใจ เวลาหลวงตาพระมหาบัวไปหาท่าน เห็นไหม

มหา มหาศึกษาจนเป็นมหานะ การศึกษานั้นเป็นธรรมและวินัย เป็นศาสดาของเรา

มีความมหัศจรรย์มากมาย แต่ถ้าปฏิบัติไปโดยกิเลสมันปั่นมากับมือ มันปั่นมากับมือ แล้วมันก็จะปั่นต่อไปโดยกิเลสมันนอนเนื่อง กิเลสมันพลิกแพลงตลอดไป มันทุกข์เจียนตาย ทุกข์เจียนตาย

ฉะนั้น ให้ใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง

ให้เป็นธรรมๆ ศีล สมาธิ ปัญญา แต่ละขั้นแต่ละตอน บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหน เราก็ต้องมีสติมีปัญญาของเราให้เข้มแข็งของเราขึ้นมา เข้มแข็งจนกว่ามันสมถกรรมฐาน ฐานมันมันคงขึ้นมา เวลาฐานมันคงขึ้นมาแล้ว ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐานได้ไหม มันจะเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ ไง คู่ที่ ๑ ระหว่างเหตุกับผลไง เหตุของคู่ที่ ๑ เหตุที่การกระทำ เราพยายามรักษาเหตุ เห็นไหม

นี่ไง กิเลสมันขึ้นมากับมือ แต่เรามีอำนาจวาสนา เรามาบวช เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราได้บวชเป็นพระ อุปัชฌาย์ให้มาแล้ว กรรมฐาน ๕ เกสา โลมา นขา ทนต์ตาตโจ เรามาบวชเป็นพระ เป็นพระปฏิบัติสายกรรมฐาน สายกรรมฐานเป็นลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นไง ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติของท่านไว้แล้วไง แล้วให้เราฝึกหัดปฏิบัติไง แล้วเราเอาจริงเอาจังของเรา เราฝึกหัดปฏิบัติของเราให้จิตมันสงบระงับเข้ามา แล้วทำให้มันมีความชำนาญของมัน ชำนาญของมัน นี่คู่ที่ ๑ ฝ่ายเหตุ

มันต้องมีเหตุสิ มันไม่มีเหตุมันจะเอาผลมาจากไหน ถ้าเป็นธรรม เป็นสังฆธรรม มีสัจจะ มีอำนาจ มีวาสนา มันได้พิสูจน์ได้ตรวจสอบไง แล้วได้มีการบำรุงรักษาไง สมาธิมันเป็นอย่างนี้ ถ้ามีกำลังขึ้นมามันจะมีความสุขความสงบของมัน เวลามันเสื่อม สมาธิมันน้อย มันก็เป็นขณิกสมาธิ ถ้าสมาธิมันมันคงขึ้นมา มันก็เป็นอุปปาหาระ อุปาหาระมีกำลัง มันก็คิดของมันได้ ถ้ามันคิดแล้วมันหาเหตุหาผลไม่ได้ เราก็ทำความสงบของใจให้มากขึ้น มันจะเป็นอัปปนาสมาธิ ถ้าเป็นอัปปนาสมาธิ สักแต่ปรากฏ มันคิดไม่ได้ เออ! มันก็เข้าใจสมาธิไง

สมาธิมันเป็นสมาธิ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

ถ้ายังกิเลสมันปั่นมันแต่งของมัน มันก็หลง มันก็เข้าใจไม่ได้ มันถึงของมันไง แต่ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติด้วยความเป็นธรรมๆ เรารู้เราเห็นของเราหมดแล้ว เราเข้าใจหมดแล้ว เราจะไปขัดไปแย้งอะไร

แต่ถ้าไม่มีสมาธิ มันพุ่งเพื่อเห่อเหิม กิเลสมันปั่นมากับมือ มันตบมันแต่ง ตบแต่งธรรมะ ตบแต่งความพอใจ ตบแต่ง กิเลสมันลုပ်ให้แหลมให้คมแล้วมันก็ทิ่มเข้ามา ทิ่มตำหัวใจของตน ทิ่มตำ ทิ่มตำจนมันพ้อเจ้อพ้อผ่น ธรรมะพ้อเจ้อ

ธรรมะตามความเป็นจริงนะ ศีล สมาธิ ปัญญา มันสุขมันสงบแล้วเจียบ ในวงกรรมฐานนะ ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติได้ เขาจะปกติ เจียบ แล้วรักษาด้วยสติด้วยปัญญา ถ้าเพราะปล่อยปละละเลยมันทุกข์ เวลามันเสื่อมแล้วมันทุกข์มาก แล้วเวลาถ้ามันไม่เสื่อม แต่มันก็ลงไม่ได้ ฉะนั้นเวลาครูบาอาจารย์ท่านถึงให้มีสติปัญญาดูแลบำรุงรักษา บำรุงรักษาหัวใจ

ปลูกต้นไม้ รดที่โคน ผลออกที่ปลาย

การรักษาหัวใจของตน รักษาที่ไหน

รักษาที่เหตุ มีสติ มีคำบริกรรม ดูแลมัน เหตุที่ดีงาม

แล้วถ้ามันเป็นปกติสุข มันลงสู่สมาธิได้ ลงสู่สมาธิได้นี่สุขมาก สุขขนาดไหนนะ ถ้ามันไม่สุข ทำไม่ติดสมาธิละ

ทั้งๆ ที่ว่าสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้นี่แหละ แต่คนที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ พอเข้าได้สัมผัส มันมหัศจรรย์ของมันอยู่แล้ว เพราะความมหัศจรรย์นั่นแหละมันจะพาให้ติด พาให้ว่าสมาธิมันมีคุณค่าอย่างนี้ สมาธิมันคือนิพพาน นิพพานมันคือความว่าง ขณะนี้จิตมันว่าง มันก็คือนิพพานนั่นเอง

กิเลสมันลับแล้ว ลับให้คมกล้าเลย แล้วไปฟันใคร ฟันหน้าตัวเอง ฟันหน้าตัวเองว่า สพุเพ
ธมฺมา อนตฺตา ชัดเจนอยู่แล้ว ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา แล้วธรรม ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ
ธรรมแต่ละแง่แต่ละมุม ธรรมแต่ละประเด็น

แล้วเวลาจิตนิสัยของแต่ละบุคคลชอบสิ่งใด ทำสิ่งใด สิ่งนั้นจะทำแล้วได้สะดวก ถ้าทำ
สิ่งใดที่ขัดที่แย้ง ไม่ค่อยชอบ ไม่ใช่จิตนิสัยของตน ทำก็ได้ แต่ทุกข์ยาก ต้องลงทุนลงแรงมากขึ้น
กว่าเดิม แต่ก็เป็นการพิสูจน์ พิสูจน์ เพราะการกระทำ เราต้องมีอุปาย ต้องมีวิธีการ มีแง่มุมมี
การฝึกมีการหัด มีการพิจารณาของเราตลอดเวลา

เพราะจิตเป็นนามธรรมๆ ไร ทำงานทางโลกต้องมีเอกสาร ต้องมีงาน คิดงานร้อยแปดพัน
เก้า ภาวนาอยู่ที่ไหนก็ได้ ฝึกหัดได้ตลอดเวลา แล้วควบคุมได้ แล้วเห็นด้วย เผลอ พลิกเลย เผลอ
เสื่อมเลย จับอยู่ เผลอ หลุดเลย เพราะอย่างนั้น แหม! เสียตาย คราวหน้าเอาใหม่ จะไม่เผลอ
อย่างนี้อีก

ความผิด ความพลาด ความพลั้ง ความเผลอ แต่ละครั้งแต่ละคราวเป็นครูเป็นอาจารย์
ทั้งนั้น ทำมาเกือบตาย ทำมาเจียนตาย ทำไม่มาเผลอของอย่างนี้

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติ ท่านไม่คลุกคลี ท่านจะรักษาหัวใจตน แล้วหลบ
หลีกตลอดเวลา หลบหลีกเพื่อให้จิตมันตั้งมั่นของมัน ถ้าตั้งมั่นของมัน เห็นไหม

เหตุ รักษาเหตุให้ดี ยกขึ้น ถ้ายกขึ้น ถ้ามั่นเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตาม
ความเป็นจริง

วิปัสสนาใช้ปัญญาๆ ปัญญาเกิดจากอะไร ไม่มีสมาธิ เกิดอย่างไร ไม่มีสมาธิจิตสงบ มัน
จะเห็นกายอย่างไร วิปัสสนิก สติปัฏฐาน ๔ นี่เอา สติปัฏฐาน ๔ จากคันถธุระ ศีลสมาธิและ
วินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิเลสมันขึ้นมากับมือ มันพลิกมันแพลง มัน
จินตนาการได้ทั้งนั้น

มีครูบาอาจารย์หลายๆ องค์ที่ปฏิบัติไปแล้วต่างหลงใหลตัวเองว่าตัวเองปัญญาเลิศเลอ กว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธเลย เราฉลาดกว่าพระพุทธเจ้า

แค่นี้ก็จบแล้ว กล่าวตู่พุทธพจน์ๆ เวลากล่าวตู่พุทธพจน์ ธรรมและวินัย ถ้าเอ็งเห็นชัด เอ็งเห็นแย้ง นั่นก็กิเลสแล้ว กิเลสมันปั่นมกกับมือ แล้วมันกำลังเสียวด้วย แล้วคิดดูสิว่าตัวเองยังไม่เข้าใจในธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันจะเก่งกว่าพระพุทธเจ้าไปได้อย่างไร มันเก่งกว่าพระพุทธเจ้าไปเพราะกิเลสมันพลิกมันแปลง มันพลิกออกนอกไปไ้ว่ามีสติมีปัญญา

มีสติมีปัญญาเพราะอะไร

มันพุ่งมันชาน มันพุ่งเพื่อไปไ้ แล้วกลายเป็นว่าวเชือกขาด ไม่มีเหตุไม่มีผล แต่คิดของตัวเองไป ไ้ไ้ไ้ เวลากิเลสมันลั้บให้คม ลั้บให้แหลมให้คม แล้วมันกลับมาทิ่มตัวเองไ้ มันทำลายตัวมันเองไ้

ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้าติเตียนพระอรียเจ้า บาปแล้ว แล้วบอก โอ้โฮ! พระพุทธศาสนาไ้ แหม! อะไรก็ไ้ไ้ไ้ๆ บาปกรรมไปทั้งนั้น

ไม่ใช่ ถ้าไ้ไม่เชื่อไ้เป็นไ�่ไร สิทธิเสรีภาพ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ไ้ไม่มีบาปมีกรรม แต่การติฉินนินทานันต้องหาเหตุ หาเหตุคือกล่าวโจษ นันนะโทษมันอยู่ตรงนั้น ไ้เก่งกว่าพระพุทธเจ้า แล้วมันจะโทษอยู่ตรงไหนละ ไ้ไ้ไ้ ดูสิ ดูกิเลสมันปั่นมกกับมือละ แล้วมันยังพลิกแปลงต่อของมันไปอีกนะ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ คีล สมาธิ ปัญญา

ถ้ามีศีล มีวัรรอบขอบชิด มีศีลๆ คนที่มีอำนาจวาสนาเขาเป็นฆราวาส ถ้าเขามีศีลของเขาเขาไม่คิดอย่างนั้น เขาคิดอย่างนั้นไ้ไ้ไ้ เขาคิดอย่างนั้นเขาตกใจเลย แล้วมันก็เป็นบาปเป็นกรรม เป็นบาปเป็นกรรม เห็นไหม

เวลาคน เวลาฝึกหัดปฏิบัติ คนที่ยังไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ยังไม่รู้จักอำนาจกิเลสหรอก เพราะอะไร เพราะกิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส ทำอะไรก็ทำตามความพอใจของตนไง เพราะกิเลส มันปั่นมากับมือมันไง แล้วก็อยู่ในอำนาจของมันตลอดไปไง แล้วก็เป็นอย่างนั้นแหละ เป็นเสียวกันอยู่อย่างนั้นนะ มันก็ไปกันอีลุ่ยฉุยแฉก ไปตามความพอใจของมันไง เพราะอะไร เพราะไม่ฝึกหัด ไม่ปฏิบัติไง

กิเลสมันก็ชื่อ ศีล สมภาณี ปัญญา มันก็ชื่อ มันชื่อทั้งนั้นนะ ทฤษฎีทั้งนั้นนะ รู้ทั้งนั้นนะ รู้ทุกเรื่องเลย แต่ไม่รู้ ไม่รู้เพราะมันไปกันหมดไง

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา กิเลสมันมีทุกคนอยู่แล้ว กิเลสมันเป็นธรรมชาติของมัน สิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตมีการเกิด สิ่งที่เกิดคืออวิชชา พญามารทั้งหมด มันมีของมันอยู่ดั้งเดิมอยู่แล้ว แต่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง แล้วมาพบพระพุทธศาสนา ธรรมและวินัย ผู้พระไตรปิฎกมีอยู่ทั่วประเทศไทย ศึกษาค้นคว้าได้ เปิดอ่านได้ทั้งหมดเลย

แล้วถ้าเปิดอ่านโดยมนุษย์นะ ไม่รู้เรื่องหรอก เพราะมันเป็นศัพท์ไง กิเลส กิเลสคืออะไรวะ ชันธ์ ชันธ์ก็ชันดักน้ำไง มันไม่รู้หรอก แต่ถ้าศึกษาแล้วมาพิจารณา มาศึกษาค้นคว้า อธิบายต่างๆ ตามศัพท์นั้นนะ แล้วค่อยทำความเข้าใจกับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ศึกษาๆ ถือตัวถือนั่นว่าตัวเองมีความรู้ ตัวเองมีความเข้าใจ นั่นก็ภาคทฤษฎีอีก นี่โลกียะ แล้วจะเกิดโลกุตตระ ถ้าไม่มีสมาธิ เกิดอย่างไร

เวลาคนที่ปฏิบัติเขารู้ เพราะเขาติดสมาธิ เขาถึงเห็นว่าสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิ เขาจะติดสมาธิหรือ เพราะไม่มีเลยก็ยังไม่เข้าใจ ยิ่งศึกษาค้นคว้าไปแล้วอุปาทานทั้งนั้น สติปัฏฐาน ๔ จอมปลอม จอมปลอมมันเป็นอุปาทานทั้งนั้น กิ่งๆ นึกเอาทั้งนั้นเลย

แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ เพราะอะไร

บุคคลคู่ที่ ๑ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ พิจารณาแล้วตึงคับหน มันเข้าใจอย่างไร เวลาถ้ามันจับของมันได้ นี่ไง ธรรมะ สัจจะ อานาจาสนา ถ้ามันจะฝึกหัดปฏิบัติ มันจะพิจารณาของมัน

เวลาพิจารณาของมันนะ เวลาที่จิตสงบแล้วเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง แล้วมันพิจารณาแล้วปั๊บ พอปัญญามันหมุน อ้าว! จักรเคลื่อนแล้ว

เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ทางสายกลางพระพุทธานุศาสนาคือดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ทางสายกลางในพระพุทธานุศาสนาคือมรรค ๘ เวลามรรค ๘ มรรค ๘ เกิดญาณ เกิดปัญญา เกิดความรู้แจ้ง นี่เวลามันหมุนของมันไป แล้วหมุน

ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล ใจดวงใดไม่มีประสบการณ์อย่างนี้ไม่ใช่ภาวนามย ปัญญา ภาวนามยปัญญายังไม่เกิดขึ้นกับใจดวงนั้น ถ้าภาวนายังไม่เกิดขึ้นกับใจดวงนั้น แสดงว่าใจดวงนั้นกิเลสมันขึ้นมากับมือมาทั้งสิ้น แล้วกิเลสมันก็ขึ้นต่อเนื่องมา ตบแต่งต่อเนื่องมา ขึ้นแต่งมาให้แหลมให้คม แล้วก็ทิ่มตำตัวเอง

ทิ่มตำอะไร

ทิ่มตำโอกาส ทิ่มตำการกระทำที่จะเป็นมรรคเป็นผลไง ให้มันเป็นกิเลสตบแต่งไป ให้กิเลสมันครอบงำอยู่อย่างนั้นไง แล้วกิเลสครอบงำก็ถึงๆ ตลอด เพราะอะไร เพราะกิเลสมันฉลาด ถ้าพาไปจีไปปล้น มันจะบอก โอ้ย! นี่มันกิเลส นี่มันความไม่ดี มันเป็นความชั่วร้าย ถ้าจะ เออ! อย่างนี้เป็นความดี

มันถึงๆ เห็นไหม กำลังอยู่ในใจดวงนั้น

เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ กามสุขัลลิกานุโยค มันมีความสุข มีความสงบ มีความชื่นบานของมันใช้ไหม ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ทางสายกลางในพระพุทธานุศาสน์ ธรรมจักร จักรมันหมุนอย่างไร

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านฝึกหัดปฏิบัติ เวลาจักรนี้มันเคลื่อนขึ้นไป เกิดภาวนามยปัญญา มันชัดเจน สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ถ้าจิตดวงใดไม่มีมรรค จิตดวงนั้นไม่มีผล จิตที่ฝึกหัดปฏิบัติแล้วมันจะมีธรรมจักร มันจะมีมัคโค มีทางอันเอก ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา เวลาเกิดขึ้นมา เกิดจากการกระทำของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นมหัศจรรย์ในใจของจิตดวงนั้น

แล้วถึงว่า ทางโลก การเกิดมา มันก็เป็นเรื่องโลกๆ โลกียะเป็นเรื่องโลก ไม่เสียหาย ไม่ใช่ไม่เสียหาย มันเป็นเรื่องมันอยู่อย่างนั้น

ฉะนั้น คันถุระ คันถุระก็เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา บวชเป็นพระ เป็นศากยบุตร แต่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เราก็เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาเหมือนกัน เราก็บวชเป็นพระ แต่เราปฏิบัติ พุทโธๆๆ จนเข้าไปถึงพุทธะ ผู้ตื่นในหัวใจของตน

ศากยบุตรศึกษาค้นคว้า ศึกษาค้นคว้ามันก็เป็นโลกียะ เป็นเรื่องปกติธรรมดาของมนุษย์ มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มีความรู้สึกนึกคิด มีสมอง มีความรู้สึกนึกคิด มีภาคทฤษฎี มีการศึกษาค้นคว้า มันก็เป็นภาคปริยัติ มันก็เป็นโลกียะ มันก็เป็นเรื่องโลก มันเรื่องธรรมดา

แต่ถ้าเราจะเป็นกรรมฐานๆ ใจ เวลาเราบวชเป็นพระไป เรามีข้อวัตรปฏิบัติไป เรามีอำนาจวาสนาไป ปัจจัยตั้ง สันติปฏิภาณ โอตุดา หิ โอตุดโน นาโถไป เราต้องแสวงหาจิตของตน เพราะมันจะจิตตภาวนา ถ้าจิตมันจิตตภาวนา จิตสงบระงับแล้วฝึกหัดๆ

พอมันฝึกหัด เห็นไหม ก่อนเริ่มต้น เพราะมนุษย์ก็เกิดมาเป็นปุถุชนคนหนาด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติมันก็เป็นความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้เหมือนกัน เป็นพระกรรมฐาน เป็นพระป่า เป็นพระฝึกหัด มันก็โลกียะล้วนๆ มันเป็นเรื่องโลกทั้งนั้นนะ เวลาฝึกหัดเรารู้เรื่องโลกๆ ของเราอยู่แล้วใจ เราชูถึงความรู้สึกนึกคิด

เวลาเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันก็เป็นปัญญาๆ ถ้ามันมีสติปัญญาเท่าทัน มันก็หยุด นี่ก็เป็นสมาธิ แล้วเวลาฝึกหัด ถ้าจิตสงบแล้วเวลามันหยุด หยุดบ่อยครั้งเข้าจนมีความชำนาญ พอหยุดบ่อยครั้งเข้าจนมีความชำนาญ

ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย ทุกข์ทั้งนั้นนะ เวลามันหยุด หยุดคิด แล้วเวลามันเห็นความคิด พอมันเห็นความคิด เวลาเห็นความคิดมันก็เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เวลา มันจับ พอมันจับ มันใช้ปัญญาไคร่ครวญ นี่ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา

จักรมันเคลื่อน เคลื่อนอย่างไร

ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล ใจดวงใดไม่รู้จักภาวนามยปัญญา ถ้ารู้จักภาวนามยปัญญาแล้วไม่มีการโต้แย้งกัน ใจนั้นโลกียะ ใจนี้โลกุตตระ

โลกียะ โลกุตตระ ของใคร เรื่องของเขา แต่ถ้าใจไม่มีสัมมาสมาธิ โลกุตตระจะเกิดอย่างไร มีสมาธิแต่ไม่มีสติปัญญาเท่าทัน ติดในสมาธิ ว่านั่นเป็นมรรคเป็นผล เห็นไหม ติด เพราะมันมีสมาธิให้ติด แต่คนทำสมาธิไม่เป็นเลย มันไม่มีสมาธิ มันไปติดอะไร มันไม่ได้ติด มันก็จินตนาการทั้งหมดไป

เพราะธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ สติก็เป็นสติ สมาธิก็เป็นสมาธิ

เฮ้ย! ไม่รู้จักสมาธิหรือวะ แล้วปัญญา ถ้ามีสมาธิแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญา มันรู้ทันที อ้อ! ใจโลกียะเป็นอย่างนี้ จินตนาการเป็นอย่างนี้ ภาวนาเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้เพราะเราเป็นใจ เราเป็นแล้วเราชำนาญในวิธี ทำให้มันเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปได้ไหม

ถ้ามันทำให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นไป พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันปล่อย มันปล่อยเพราะอะไร เพราะกำลังของปัญญา กำลังของสมาธิ กำลังของสติ สติถ้ามันมีกำลังแล้วมีความเข้มแข็งขึ้น หยุดคิดได้หมดเลย แล้วทำบ่อยครั้งเข้าจนเป็นสัมมาสมาธิ มันมีกำลังของมันใหม่

ถ้ามันมีกำลังของมัน เวลาเรายกขึ้นสู่วิภัสสนา ถ้ามันเห็นแล้วมันใช้ปัญญาไป นั่นกำลังของปัญญา ถ้ามันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีมรรค มีมัคโค มีการกระทำ พอมันหมุนไป พอหมุนไปมันมีกำลังของมัน กำลังของปัญญามันปล่อยหมดเลย แล้วทำอย่างไรต่อ

นี่มันปล่อยเป็นครั้งเป็นคราว ถ้าเป็นวงกรรมฐานเขาเรียกตัทธคปหาน การปล่อยวางชั่วคราวๆ ถ้าการปล่อยวางชั่วคราว เห็นใหม่ คนที่ฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าคนที่ไม่มีวาสนา มันเป็นครั้งสองครั้ง มันเป็นบ้าง

ธรรมเกิด ถ้าคนที่ไม่ได้ฝึกหัดเลย คนที่เริ่มต้นมามันจะเกิด เกิดโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ นั่นนะ ธรรมก็เกิดเหมือนกัน แต่การเกิด เกิดโดยสัณหั่น

แต่ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติของเรา เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลามันมีสิ่งใด เพราะกิเลส มันปั่นมากับมือ แล้วมันก็มาตบมาแต่งของมันต่อเนื่อง เวลาฝึกหัดปฏิบัติ สมุทัยมันเจือปนมาตลอด กิเลสมันมีการเจือมากับความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดเราทั้งนั้น

สัมมาสมาธิทำให้สมุทัย สมุทัยคืออะไร สมุทัยคือกิเลส กิเลสคืออะไร คือต้นหาความทะยานอยาก ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เหตุมันนั่นแหละ ถ้ามันสงบตัวลงๆ มันจะเป็นสัมมาสมาธิ

เวลาเป็นสัมมาสมาธิ เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นสมาธิ สิ่งที่เป็นสมาธิแล้ว ถ้ามันนุ่มไป นุ่มไป เห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นใหม่ ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ มีกำลังแต่ละส่วนๆ ใจ แล้วถ้ามันพิจารณา กำลังของปัญญามันปล่อยๆ ปล่อยก็ชั่วคราวๆ ใจ เพราะถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริงอยู่แล้ว มันถึงไม่มีอะไร มันไม่มีนิโรธ มันไม่ได้ดับทุกข์ตามความเป็นจริง

ถ้ามันมีอะไรคือมันสรุป มีนิโรธ ดับทุกข์คือขณะ ถ้าคือขณะนะ เวลามันสรุปขณะ มันสมุจเฉต ดับหมด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

สังโยชน์ ๓ นะ สักกายทิฏฐิ มั่นมีทิฏฐิ ทิฏฐิคือความถึมั่นในสักกายทิฏฐิ วิจิจจา สัลลพตปราคาส ถ้ามั่นสมุจเฉท มั่นขาด สมุจเฉทคือขาด ขาดคือขณะ ขาดคือนิโรธ ดับหมด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ภาวนามยปัญญาชัดๆ นะ ภาวนามยปัญญาเกิดอย่างไร

ฉะนั้น ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ต้องเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา คันถุระเขาก็ศึกษาคั่นคว่า ก็ปัญญาเหมือนกัน แต่เป็นโลกียปัญญา ปัญญาท่องจำ ทรงจำธรรมและวินัย ทรงจำนั้นลืมนะ ทรงจำนั้นเสื่อมนะ ขณะ นิโรธ ดับทุกข์ ไม่มีการเสื่อม มั่นเป็นอกุปปธรรม ธรรมจักรนั้นแหละ กุปปธรรม อกุปปธรรม

กุปปธรรมนั้นนะโลกียปัญญา กุปปธรรม เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญอยู่อย่างนั้น หมุนวนอยู่อย่างนั้น อกุปปธรรม ขาดโดยสิ้นเชิง ขาดโดยมาต่อเติมกันไม่ได้ มั่นถึงเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ ไง

บุคคลคู่ที่ ๑ ทำได้แสนยาก การปฏิบัติยากอยู่คราวเริ่มต้น คราวฝึกหัดปฏิบัตินี้ แล้ว บุคคลคู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ ก็ฝึกหัดปฏิบัติต่อเนื่องถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม ครูบาอาจารย์ที่ดีงามท่าน จะรู้ว่าจิตอยู่ตรงไหน อยู่ชั้นไหน อยู่ระดับไหน แล้วมันจะเจริญงอกงามขึ้นไปอย่างไร แต่ถ้าไม่มี ครูบาอาจารย์ มันก็เป็นกรรมของสัตว์

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านดั้นด้นขึ้นของท่านไปเอง ดั้นด้นไปด้วยมีธรรมและวินัยของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกวัดมีพระไตรปิฎก มีตู้พระไตรปิฎกทั้งนั้น แต่จะไปปรึกษา ใคร เปิดมาก็เป็นกระดาศ เปิดมาก็เป็นตัวอักษร อ่านแล้วกึ่งๆ อยู่เนี่ย แล้วปฏิบัติไปมันก็รู้เห็นของ มันร้อยแปดพันเก้า แล้วใครจะบอกทีๆ แล้วบอกไม่ได้ก็ต้องดั้นด้นกระทำของท่านด้วยอำนาจ วาสนาที่ท่านเป็นพระโพธิสัตว์อยากจะประพฤติปฏิบัติต่อไปข้างหน้าเป็นองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตต่อไป

แต่ด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พยากรณ์ไว้แล้ว กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง

การว่าจะเจริญอีกหนหนึ่ง มันต้องมีผู้มีบุญมีกุศล ผู้ที่บุกเบิกเข้าไปสู่ถึงธรรมแท้ๆ ธรรมที่
เป็นธรรมชาติ ธาตุแห่งธรรม แล้วธรรมธาตุนั้นมันมีวิหารธรรม วิหารธรรมคือความสงบสุขใน
ธรรมนั้น

ฉะนั้น เรื่องโลกๆ เรื่องภายนอก มันไร้ค่าจริงๆ นะเว้ย แล้วทำไมไปวุ่นวายกับมัน

นั่นแหละสิ่งที่เป็นเรื่องโลกๆ มันเป็นปัจจัย เป็นเครื่องอาศัย เพราะโลกสมมุติ มนุษย์จริง
ตามสมมุติ ต้องเป็นสิ่งมีชีวิต ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เรื่องโลกๆ มันแค่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย
ถ้ามีวิหารธรรมแล้ว สิ่งนั้นไม่เป็นโทษเป็นภัย

แต่ถ้าจิตใจมันยังเป็นกิเลส กิเลสมันปั่นมากับมือ มันก็เอาสิ่งนั้นมาเป็นโทษเป็นภัย
ทั้งนั้นนะ เป็นโทษเป็นภัยเพราะกิเลสมันจะปั่น มันจะแต่ง มันจะพลิก มันจะแปลง เกิดมาเป็น
มนุษย์ก็บวชเป็นพระ บวชเป็นพระแล้วไม่มีใครดูแลเลย จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็ไม่มีใครอุ้มชู
บูชา

อุ้มชูบูชาก็ไปคลุกคลี อุ้มชูชูชามันก็เป็นการพะวักพะวน พะวักพะวนเรื่องนั้น
พะวักพะวนเรื่องนี้ แล้วเราก็จะทำความสงบของใจ

เฮ้ย! เห็นโทษไหม มันเป็นข้าศึกต่อกันทั้งนั้นนะ

แต่เวลากิเลสมันปั่นมากับมือ มันก็มาตบแต่งต่อไป ก็จะเป็นนักปฏิบัติ จะเป็นพระที่ดี
งาม ก็ต้องมีคนเชิดชูบูชา ต้องมีคนส่งเสริมสิ ไม่มีคนส่งเสริมมันจะปฏิบัติอย่างไร

ที่ปฏิบัติมันฆ่าตายหมดเลย ดูความร้ายกาจของมันสิ แต่เรามองเป็นของบันเทิงใจ อ้าว!
ก็ต้องมีคนคอยอุ้มชูบูชา ต้องมีคนคอยปกป้องคุ้มครอง

คนปกป้องคุ้มครองกรรมและวินัยใจ ก็หลงปุเสาร์ หลงปุมนัใจ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ แล้วหาที่สงบสงัดใจ อุบาสมาัยใจ รุกขมูลเสนาสนัใจ ในสัปปายะที่ควรจะเป็น ประพฤติปฏิบัติใจ ในที่ขาดแคลน นั้นนัระกรรมจะเกิดที่นั่น ในที่อุดมสมบูรณ์ ฟาร์มหมู ไร่ ฟาร์มหมู ฟาร์มวัว มันเป็นสินค้าทั้งนั้นนัะ นี่พูดถึงปัจจัยเครื่องอาศัยนัะ

แล้วถ้ากิเลสมันขึ้นมากับมือก็บอกว่า โอ้ย! ดูถูกดูแคลน แล้วยังใช้ยังสอยมันอยู่ เวลาคนอื่นทำละเมิด ตัวเองทำละเมิด

ตัวเองเขาทำ เขาทำโดยธรรม ถ้าใจเป็นธรรม สิ่งนั้นจะเป็นธรรม แล้วไม่มีขัดไม่มีแย้ง เพราะมันเป็นธรรม ทุกคนเห็นแล้วมันชื่นใจ ถ้ามันเป็นกิเลส มันกวาดมันต้อน แล้วเอามายึดมัน ถือมัน มันบาดตา มันขวาง

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดๆ ถ้ากิเลสมันขึ้นมากับมือ แล้วมันจะมาตบมาแต่ง มาพลิกแพลงต่อไป ก็ล้มลุกคลุกคลานกันอยู่อย่างนั้น กิเลสมันขึ้นมากับมือ อวิชชาพาเกิด แต่เราก็มีอำนาจ ภาวนา เราก็มีธรรมอยู่ในหัวใจเราบ้าง

เราเกิดมาเป็นมนุษย์นัะ เราภูมิใจ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีบริวาร ๔ บิณฑบาตได้ทุกวัน เลี้ยงชีพได้ ทุกคนเชิดชูบูชา นั้นไว้ในหัวอก เพราะบริษัท ๔ เขาเคารพพระสงฆ์อยู่แล้ว พระสงฆ์เป็นที่น่าไว้วางใจของชาวพุทธ แล้วพระสงฆ์ สมมุติสงฆ์ ศากยบุตร แล้วจิตนั้น หัวใจนั้น ผู้ตื่น ผู้เบิกบานขึ้นมาหรือไม่

ถ้าไม่ตื่น มันก็หลับไหล หลับไหล กิเลสมันขึ้นมากับมือ มันก็เหยียบย่ำ เหยียบย่ำมันก็เห็นไหม ถ้าพูดกันหนักๆ นัะ ตอห่มผ้าเหลือง เป็นตอ เป็นสิ่งที่บาดหูบาดตาสังคมชาวพุทธมาก แต่สิ่งที่ดีงามก็มี

ฉะนั้น เราคิด เราเลือก เราคัดเลือกของเราเอง เราไม่ไปติฉินนินทาใคร มันเป็นกรรมของสัตว์ เขาสร้างบาปสร้างกรรมของเขาเอง กุสลา อกุสลา อกุสลา อกุสลา กรรมให้ผลแน่นอน กรรมมันต้องให้ผลอยู่แล้ว แล้วเราพระกรรมฐานใจ

นี่ไง ทั้งขัดสน ทั้งไม่มีใครเห็ดชูบูชา

ก็กรรมจะให้ผลเราไง

เพราะเราอยู่ในที่สัปปายะ สัปปายะคือมันไม่คลุกคลี มันไม่ต้องวิตก ไม่ต้องกังวล ไม่ต้องมาพะเน้าพะนอ ถ้าจะมีพะเน้าพะนอ จะนั่งสมาธิก็ยังไม่มีการ ไม่มีมีกล้องเลย มันก็นั่งไม่ได้ จะเดินจงกรม ถ้าไม่พร้อมกัน

ไฉนนั้นเขาฝึกทหาร เขาไปออกรบ เวลานั้นเป็นแม่เปิด เปิดเดินเป็นแถวเลย

พอเป็นพิธี พิธีปฏิบัติ

ถ้าเรามีวาทสนานะ เราไปลองได้ เราไปลองเลย เราฝึกหัดเลย แล้วมันเป็นจริงหรือเปล่า

แล้วเรามาตั้งใจเลย เป็นพระกรรมฐาน ข้อวัตรเป็นเครื่องอยู่ของใจ ข้อวัตรเราฝึกหัดปฏิบัติของเรา แล้วเดินจงกรม นั่งสมาธิของเราจริงๆ มันจะเป็นได้หรือเป็นไม่ได้ จิตนี้มันไม่มีวาทสนาขนาดนั้นเชียวหรือ

คนเราเกิดมามีกายกับใจ สิ่งมีชีวิตเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ในบรรดาสัตว์สองเท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโนรส เราเป็นบุตรของท่าน กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีตัวอย่าง มีแบบอย่างให้เห็นๆ

ถ้าคนที่ศรัทธาในพระพุทธศาสนาใหม่ๆ เขาจะพูดประจำว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพระองค์จริงหรือ

คนถามเยอะนะ พวกเด็กรุ่นใหม่ยิ่งงงเลย พระพุทธศาสนามีอยู่จริงหรือ แล้วมันมีมาอย่างไร

ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เรารู้เราเห็นของเราหมดแล้ว แต่เด็กๆ มันก็ถามประจำ พระพุทธเจ้ามี
อยู่จริงหรือ

แล้วเวลาคนทำความสงบ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จริงหรือไม่จริงนี่ละ พระพุทธเจ้า
องค์เป็นๆ อยู่กลางหัวอกเอ็งนั่นแหละ อยู่กลางหัวอกคนที่ถามนั่นแหละ แต่เอ็งยัง 모르เรื่อง เอ็ง
ส่งออก เอ็งมองออกไปข้างนอกเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นการเคารพบูชาสิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่
พุทธะ หัวใจของตนไม่รู้จัก ทั้งขว้างมันไปเลย

ถ้ามันเป็นจริงนะ ฉะนั้น ถ้ากิเลสมันปั่นมากับมือ เพราะเรามีกิเลส เรามีอวิชชา เราถึง
ได้มาเกิด แล้วเราพยายามจะดับจะแต่ง จะพิจารณา ฟังธรรมๆ โดยธรรม โดยหิริ โดยโอตตปปะ
ไม่ใช่ฟังธรรมโดยกิเลส ฟังเข้าหูขวาทะลุหูซ้าย ฟังจนชินหู หัวใจคือด้าน หัวใจด้าน หน้าด้าน

หลงตาทำนพุดนะ ไ้คนหน้าด้าน หน้าด้านนะ หนึ่งหน้าหนายังกว่าสี่นเท้า

เวลาทำนพุด หน้าด้านหนึ่งหน้าหนายังกว่าสี่นเท้า

เอวัง